

היה הפרצוף המושחר. ב"השוטה המזמר" (1928) שר את "סאני בוי", שהפך מיד ללהיט קלסי.

קשת ה"כוכבים" ממוצא יהודי על גבי "מסך הכסף" נעה משרה ברנר ועד ברברה סטרייסנד, מאדוארד ג'י רובינסון ועד הריסון פורד, מלורן בקאל ועד דסטין הופמן, מלסלי האורד ועד אריך פון שטרוהיים.

מאסיבית עוד יותר הייתה התרומה שמאחורי הקלעים: יהודים, כמו האחים וורנר, היו חלוצי הוליווד ומייסדי אולפניה הגדולים; מפיקים יהודים הקימו את תעשיות הקולנוע ופיתחו את אמנות הקולנוע לא רק בארצות הברית כי אם גם בגרמניה, שבדיה, פולין, רוסיה, הונגריה, בריטניה, צרפת וארצות נוספות, ויעידו על כך שמות במאים מפורסמים כסרגיי אייזנשטיין, ג'ורג' קיוקור, ארנסט לוביטש, פריץ לנג, בילי ווילדר, אלכסנדר פורד ואחרים.

יהודים כסטיבן ספילברג, קלוד ללוש, וודי אלן, מילוש פורמן ואחרים מוסיפים לצעוד בראש מיצעד הכשרונות, הכולל גם תסריטאים ומלחינים מהוללים.

כיברת דרך ארוכה עברה "המוזה העשירית" מאותו ערב היסטורי ב־28 בדצמבר 1895, כאשר הממציאים אוגוסט ולואי לומייר ערכו את ההקרנה המסחרית המוצלחת הראשונה, במרתף ה"גראן קפה", בבלוואר דה'קאפיסין 14 בפאריז. האמריקנים חולקים על זכות הבכורה של האחים הצרפתים ומשייכים אותה לממציאים הגדול תומאס אלווה אדיסון, שקיים הקרנה מסחרית פומבית ראשונה בניו־יורק ב־23 באפריל 1896. אגב, רק מעטים יודעים, שכבר ב־1903 הפיקה החברה של אדיסון שני סרטונים בנושא יהודי: "ריקוד יהודי ערבי" ו"ריקוד יהודי בירושלים".

ההפרש במרחץ בין אדיסון והלומיירים היה מיזערי. הצרפתים, מכל מקום, היו חזקים יותר בצד האמנותי של הענק; האמריקנים - בצד הטכני והמסחרי. כך או אחרת, לפני מאה שנה הונחו היסודות המשותפים למדיום חובק תבל, שעתידי היה לכבוש את העולם הישן והחדש כאחד, להצית את דימוינו ולחולל מהפכה במציאותנו.

שלמה שמגר

100 שנות קולנוע

בבול נראים הדיוקנאות של שבעה "כוכבים" זוהרים ממוצא יהודי, שהאצילו מזיומן על הצעירה שבאמנויות.

★ **האחים גראוצ'ו, צ'יקו והרפו מרקס** - שלושתם ילידי ניו־יורק, בני חייט דלפון מאלזאס, שירשו את כישרונם מאימם השאפתנית, בת למשפחה של אמני במה. בשנים 1930-1950 היו למלכי הקומדיה האבסורדית האנארכית התוססת, שכבשה את ליבות ההמונים והמשכילים גם יחד. אחדות מן הפארסות הפרועות שלהם הפכו לסרטי מופת המוקרנים מחדש בכל דור ודור, ומתוכם נזכיר את "לילה באופרה" ו"לילה בקזבלנקה".

★ **פיטר סלרס (1925-1980)** - קנה את עולמו בקולנוע הבריטי וההוליוודי בזכות תפקידים כמו "המפקח קלוזו" בסדרת "הפנתר הוורוד", "דוקטור סטרג'לאב", "העכבר ששאג", "מה חדש, פוסיקט?". סלרס היה רב־אמן ההתחפשויות והיה מסוגל להחליף חציתריסר דמויות בסרט אחד. מצד אימו היה קרוב של המתאגרף היהודי־האנגלי המפורסם דניאל מנדוזה.

★ **סימון סיניורה (1921-1985)** - נולדה בוויסבאדן, גרמניה, בעת שאביה שירת בצבא הכיבוש הצרפתי. סיניורה היתה נשואה לשחקן-הזמר המהולל איב מונטאן. מאז שכיכבה ב"קסדת הזהב" שהופק ב־1952 נודעה כשחקנית דגולה בזכות עצמה. מבין הופעותיה הבלתי נשכחות יש לציין את "החתולה", "כל החיים לפניו", "מאדאם רוזה", "ההודאה".

★ **דני קיי (1913-1987)** - דויד דניאל קמינסקי בשמו המקורי, אף הוא היה בנו של חייט ניו־יורקי. דני קיי החל מתפרסם כקומיקאי בימי מלחמת העולם השנייה, ומאז לא חדל להדהים ולהקסים את הקהל כבדרן וכזמר זרידלשון. "חיי הסודיים של וולטר מיטי", "המפקח הכללי", "הנס כריסטיאן אנדרסן", "יעקובובסקי והקולונל", "המשוגעת משאיו" - נותרו כמצבות מבריקות לכשרונו הרב. דני קיי היה "שגריר מודד" של קרן האו"ם למען הילד וידי מסור של ישראל, שבה ביקר לעתים תכופות.

★ **אל ג'ולסון (1886-1950)** - כוכב הסרט המדבר והמזמר הראשון בהיסטוריה - "זמר הג'אז" (1927), שנולד ברוסיה הצארית לחזן משה יואלסון, גדל בניו־יורק. כוכבו דרך בזכות הופעותיו כבדרן מחשמל, שסימן ההיכר שלו

ONE HUNDRED YEARS OF CINEMA

תזמנת - ארוע להפועת הכול
SPECIAL CANCELLATION

The stamp shows the portraits of seven Jewish movie stars who graced the youngest of art forms with their talents.

★ **The Marx Brothers Groucho, Chico, and Harpo** three native New Yorkers, the sons of a tailor from Alsace, who inherited their talent from their ambitious mother who came from a family of theatrical performers. From the 1930's on through the 1950's, they were the kings of lively absurd anarchical comedy, which conquered the hearts of both the masses and the intellectuals. A number of their wild farces have become classics, shown time and again for each new generation of cinema goers. The most famous of these are *A Night at the Opera* and *A Night in Casablanca*.

★ **Peter Sellers** - (1925 - 1980) attained fame in British and Hollywood pictures due to roles such as Inspector Clouseau in the *Pink Panther* films, *Dr. Strangelove*, *The Mouse that Roared*, and *What's New Pussycat?* Sellers was the ultimate artist of masquerade, with a talent for playing half a dozen roles in a single film. He was related on his mother's side to the famous British Jewish boxer, Daniel Mendoza.

★ **Simone Signoret** - (1921 - 1985) Born in Wiesbaden, Germany, while her father was serving with the French occupation forces. Signoret was married to the famous French actor singer Yves Montand.

She first attained fame as an excellent actress in her own right with her appearance in *The Golden Helmet*, produced in 1952. *The Cat*, *La Vie Devant Soi*, *Madame Rosa*, and *The Confession* are among her films in which she gave most unforgettable performances.

★ **Danny Kaye** - (1913 - 1987) Born David Daniel Kaminski, the son of a New York tailor. Danny Kaye attained fame as a comedian during the Second World War. He continued to amaze and charm his audiences both as an entertainer and an agile tongued singer. *The Secret Life of Walter Mitty*, *The Inspector General*, *Hans Christian Andersen*, *Jacobovski* and *the Colonel* and *The Mad Woman of Chaillot* are all screen monuments to his great talents. Danny Kaye served as the "roving ambassador" for UNICEF. He proved a loyal friend to Israel, and visited the country on several occasions.

★ **Al Jolson** - (1886 - 1950) The star of the first talking picture in history, *The Jazz Singer* (1927), was born in Czarist Russia, the son of cantor Moshe Yoelson, and grew up in New York. His stardom was based on his electrifying performances, and his appearances in blackface became his trademark. In 1928 he starred in *The Singing Fool*, singing *Sunny Boy*, which became a hit overnight.

The array of Jewish stars on the silver screen ranges from Sarah Bernhardt to Barbra Streisand, from Edward G. Robinson to Harrison Ford, from Lauren Bacall to Dustin Hoffman, from Leslie Howard to Erich Von Stroheim.

The Jewish contribution behind the scenes was even greater: the Warner brothers were Hollywood's pioneers and founded the major studios; Jewish producers laid the foundations of the movie

industry not only in the United States, but also in Sweden, Poland, Russia, Hungary, Great Britain, France and other countries. The names of renowned directors, such as Sergei Eisenstein, George Cukor, Ernst Lubitsch, Fritz Lang, Billy Wilder, Aleksander Ford and others are proof of the talents of the Jewish people around the globe. Jews such as Steven Spielberg, Claude Lelouch, Woody Allen, Milos Forman and others continue to lead the parade of talents, which also includes a number of outstanding scriptwriters and composers.

The Tenth Muse has come a long way ever since that historical evening on December 28, 1895, when the inventors August and Louis Lumiere held the first successful screening, in the basement of the "Grand Cafe", on the Boulevard des Capucines 14, in Paris, France. Americans believe that the honour of the premiere belongs not to the French brothers, but rather to the greatest of American inventors, Thomas Alva Edison, who held the first public commercial screening on April 23, 1896. (Incidentally, few know that as early as 1903 Edison's company produced two films treating Jewish themes: *Arabian Jewish Dance* and *A Jewish Dance at Jerusalem*.)

The disparity in the race between Edison and the Lumiere brothers was nominal. The French showed greater strength in the artistic side of cinematography, while the Americans demonstrated greater talents in the technical and commercial aspects of the industry. At any rate, there is no doubt that the joint cornerstone for this universal medium was laid one hundred years ago. Cinema was destined to conquer both the old world and the new, to ignite our imagination, and to effect our reality radically.

Shlomo Shamgar

CINEMA 100 YEARS

ISSUE: December 1995
Designer: M. PEREG
Size: 40 mm x 30.8 mm
Plate nos: 268
Sheet of 15 stamps, Tabs: 5
Printers: E. Lewin - Epstein Ltd.
Method of printing: Offset

CENTENAIRE DU CINEMA

Emission: Decembre 1995
Dessinateur: M. PEREG
Format: 40 mm x 30.8 mm
No de planche: 268
Feuille de 15 timbres, Bandelettes: 5
Imprimerie: E. Lewin - Epstein Ltd.
Mode d'impression: Offset

CENTENARIO DE LA CINEMATOGRAFIA

Emission: Diciembre de 1995
Dibujante: M. PEREG
Tamaño: 40 mm x 30.8 mm
No de plancha: 268
Pliego de 15 sellos, Bandeletas: 5
Imprenta: E. Lewin - Epstein Ltd.
Sistema de impresion: Offset

השירות הכוללי - טל. 03-5123933
שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 68021
The Philatelic Service - Tel. (972) 03-5123933
12 Sderot Yerushalayim, 68021, Tel-Aviv-Yafo